

f. Kürtöly.

Megjelenik
1 évfolyam 12 íven,
egyes szám a hónap 1-én.
Előfizetési díja:
1 ft 20 kr.

IRODALMI SZEMLE.

~~~~~
KIADÓ ÉS SZERKESZTŐ:
LUGA LÁSZLÓ.

Hirdetések
kétszer hasábozott
petitsoronként
6 krajczárral
számíttatnak.

Eger. I. évfolyam.

3. szám.

Marczius 1-én, 1876.

Ujabb vallásköltészetünkről.

Midőn az e század második és harmadik tizedében honunkban megindult nemzeti törekvések mind nagyobb lendületet vettek, s ezekkel együtt a magyar költészet is Vörösmarty hatalmas fellépésével egészen új irányt vőn, kezdett újra megszólalni a vallásos múzsa is. Tárkányi ekkor irt verseket a „Religio és Nevelés“-be; Czuczornak egynéhány legendája és Sujánszkynek inkább alak tekintetében, mint belbeesre feltűnőbb lyrai és epikai költeménye kezdeményezik azon irányt, melyen utóbb vallásos költészetünk haladt.

A forradalom után, az általános levertségnek közepette, a reményt éleszteni tűzte ki feladatául költészetünk. E feladat teljesítésében a vallási motívumokkal hatottak vallási költőink. De az abszolutismus korában fel-feltűnő reál irány, a vallástól való elidegenülés mintegy önkénytelenül arra vezette költőinket, hogy azon világi költészet ellenében, melyről a protestans Erdélyi irta „hogy a hitet botránkoztatva, a szeszélyt vevén kizárólagos elvnek, űzött a tudatból gúnyt“ egyuttal a kath. hit meggyőződését vevén alapul, annak igazságait hirdessék lelkesítő, korfestő, buzdító majd sujtó, komolyabb majd meg a megsértett öntudatnak megfelelő erősb gúnyos modorban. Mindenütt az illető kor eseményeit tükrözteti v. költészetünk. A szellem — mint egy aethetikuskunk írja — felveszi magába az idő eseményeit, s örök tartalomná dolgozva fel azt, korszakot hagy láttatni alakításaiban.

Ha osztályozásokban volna kedvünk, lehetne ujabb vallási költőinkre nézve is, tartalom, modor, egyik-másik kiválóbb sajátosság tekintetében előzetesen egyet-mást megjegyezni, de ez ugyanis a később mondandókból eléggé ki fog tűnni. A következőkben ujabbkori vallásköltőink költészetének kiválóbb vonásait akarjuk jelezni; nem életrajzi adatokat, s így irodalomtörténeti adalékokat írni, sem nem szigorú bírálatot mondani, mint inkább a figyelmet reájok irányozni.

Kezdjük Tárkányival.

Mióta Faludi elhallgatott, a kereszténység múzsájának kedvencei kihaltak volna; a classici s a franczia iskola egy-egy papköltője irt egynéhány vallásos tartalmú darabot, de a ki kiválóan a vallás tárgyait vette volna fel költészeté tárgyaul, nem volt. Ebben Tárkányié a kezdeményezés érdeme, ki sok tehetséget mutató fellépése által vallásos költőink sorát megnyitja.

A papnövelde szerény falai között a classicusokat s a németeket tanulmányozva, a Kisfaludi-társaságnál három ízben pályadíjt nyerve, uralkodó lett benne a gondolat: megszólaltatni a ker. lantot, s tanulmányait a vall. költészetben értékesíteni. A classicusok alaktisztaságának felelnek meg distichonokban irt költeményei (A bünbánó. A megtért.), míg a németek tanulmányozását éreztetik balladái, a nálunk Kölesey-balladának nevezett epikai darabjai.

Általán mondhatni, hogy tanulmányozás, különösen alakésin jelzi Tárkányinak minden művét. Lyrája többnyire búskomoly; nincs ugyan sok lyrikus verse, de mindezeket bánatos színezet, vallási önmegadás lengi át (L. Anyámról. Az életből.) Különben ő nem kiválóan lyrikus; az objectiv költészet sokkal többet köszönhet neki. Mint növendékpap már színjátékokat (melodramákat) irt, miket a házi ünnepélyeken előadtak; a szentírás történetéből vett részleteket tartalmazókat. Már ezekben is látjuk a Vörösmarty-korabeli szép nyelvezetet, mely az azonkorbeli költőket oly becsesekké, élvezetesekké teszi, valamint a szentírás költői tanulmányozásának nyomait, a törekvést: megegyeztetni az alakban való csinosítást a ker. vallás mély, fenséges igazságaival. Érezte, hogy „csak a szép s nagy tárgy emeli mintegy önkényt lelkünket és segíti a legszebb ideákat, gondolatokat észrevétlenül kifejtetni s előhozni.“ (Berzsenyi). Tudta, hogy „ha lantolni akar a poéta, oly tárgyakat válaszszon, melyek lantjához illenek.“ A gondolatok nagyszerűsége önkénytelen is meglep az alakésin szépségével s megfelelő sokatmondó rövidséggel.

Még a papnöveldeben kezdett 1843. óta Klopstok Messiasán dolgozni. Egyes részleteket hozott a fordításból Szaniszló „Religio és Nevelés“-e. Toldy buzdítására csakhamar kész volt a X-ik énekig. Később azonban, különösen Vörösmarty tanácsára, nem folytatta, s így hevert a mű, mignem azt a Szent-István-Társulat néhány év előtt kiadta. Mikor a nyelv szépségére tekintettek leginkább s az epos volt a költők kedvencz tárgya, nem esoda, hogy a fiatal költő, ki már különben is egypárszor pályadíjt is nyert, figyelm tárgyja lett. S csakugyan csak az ő tiszta

nyelve, az alakra fordított gondossága volt képes az eredetét, a műhöz méltólag visszaadni.

A szentírás költői tanulmányozásának eredményei a zsolnárfordítások is. A zsolnárok Herder és Willemain' ítéletei szerint az ódaköltészetnek remekei. S ha azokat Tárkányinál olvassuk, az eredeti nem sokat veszít a fordítás által. A keleti költészet ama varázsa, mely meglehetősen kimért korlátok között is oly merész s találó képeket nyújt, Tárkányinál el nem vész; hozzá tévén még, hogy ő eltalálta a technikában ama formát, mely a zsidó parallelismusnak megfelel. Ugyanis a négyes trochaeus egyesülve a negyedfelessel, s a megtartott caesurával kerek mondatot képez; s két-két sor rimelése megfelel a parallelismus azon tulajdonának, hogy két egymásutáni mondat ugyanazon gondolatot fejez ki. E zsolnárfordítások mai napig is a legjobbak. A zsolnárokat Sujánszky is kezdte fordítani, de nem bírt az ő egyszerűségével: nála ellapulnak. Csak a classikus rövidség és a nyelvcsin által jellemzetes T. volt képes a zsolnárok fordításával megbirkózni. Ugyanez áll az Énekek énekének s Jeremiás siralmának fordításáról is.

De ugyanő, ki a 40-es években a classikai iskola híve volt, később a népirodalom, a népies vall. költészet munkása lett. „Ki midőn — így Toldy — a vall. költészet által igyekezett hatni a buzgalom emelésére, e csatornán át egyszersmind tisztább izlést szivároztatva a nép nyelvébe, így kívánt tehetsége szerint némi csekély tényezőül szolgálni a nép művelésére.“ Ki már gyermekkorában gyönyört talált a vallási népekekben, melyek szülői házat templommá tevék; később, a világirodalom vall. költészetének tanulmányozása után is melegen tudta méltányolni a nép ajkán élő szép, egyházi énekeket: bizonyára

hivatva volt arra, hogy azokat átnézze, összegyűjtse, s aki ugyanis a szentírás nyelvét magáévé tette, át is dolgozza. E feladatot teljesítik ének-könyvkiadásai, számos eredeti egyházi éneke, melyekben mintegy elleste a rythmus ama mélabús hangmenetét, mely mintha magyar szívből származott volna, magyar ajkon zeng oly szépen, s a vallási népekekben nyilatkozó gyöngédség s önmegadáshoz különösen illik. S ez okozta, hogy az ő énekei csakhamar átmentek a nép közé, meghonosodtak. Talán a legszebb, legmeghatóbb eredeti vall. énekei között „A fájdalmas Szűzhöz“ irt, melyet „A keresztfához megyek“ bekezdéséről mindenki ismer. Ha nem volna más, ez egy-maga biztosítaná T. nevének fennmaradását.

Van tán merészebb röptü költőnk; van, ki másban tündöklőbb, de meg kell vallani, hogy T. lyrája s epicája, fordításai és népekei egy egészet alkotnak: hü tükrözői a kereszténység fenséges egyszerűségének, melyet T. a maga alakcsinjával a tárgyhoz hiven tudott kifejezni. S ebben van, nézetünk szerint T. főérdeme, ez a szempont művei bírálatánál.

E sorainkat Toldynak T. felett irt szavaival fejezzük be: „E költemények szerzőjének vallási írásai és énekei más íróinké felett át vannak hatva azon mély, benső szellem által, mely nem szóvirágokkal dúsalkodva, inkább a képzelmet foglalja el, hanem a ker. Istenszmet a szívbe plántálva, az ist. mindenhatóság, mindentudás, végtelen jóság s atyai gondviselés érzését költve, azon ker. alázatot, önmegadást táplálják, mely nélkül az élet mostohaságai közt nincs lelki nyugalom, béke, s így belső boldogság.“ (Uj m. Muzem. 1860. II. köt.)

(Folytatjuk.)

Szemle.

Dr. Bohl J., A vallás, politikai és jogi szempontból. Németből ford. az egri növendékpapság m. egyh. irod. iskolája. Eger, 1876. 8 r. 371. l.

Nevezett mű imént került ki lyceumi könyvsajtónk alól csinos kiállításban. Szerző — mint könyvének felirata is mutatja — a vallást politikai és jogi szempontból tárgyalja négy könyvben, melyek czímei a következők: I. Felosztás. II. Törvényhozás. III. Középkor. IV. Non serviam, s melyek mindenike ismét több fejezetből áll. Az első könyvben szerző először két főtételel állit fel: a) a vallás eszköze, alapja és kelléke minden rendnek, s ennél fogva első föltétele a közjólét megszilárdulásának; b) minden embernek egyéni jóléte, a belső békének elérésére követeli a vallást. — s egyszersmind éles ironiával mutat rá korunk nemzedékének viseletére, melyet az e tételekkel szemben tanúsít. Aztán folytatólag a főtételeket

részletezi s indokolja, elsorolván és tárgyalván az azokkal szoros kapcsolatban levő okokat s következményeket, czáfolván az ellentétes állításokat. Majd a vallást az államjogi és polgári törvényekhez való vonatkozásaiban, politikához, államhoz való viszonyában veszi szemügyre, s annak az államra nézve hasznos voltából s szükségességéből vitatja be a külső cultus létjogát. Továbbá azon rendszerekről értekezik, melyek szerint az állam s vallás közti viszonyok, egyik vagy másik időszakban, ugyanazon vagy különböző népeknél, szabályozást nyertek; ezek: a semlegességi, az egybeolvadási s a védelmi rendszer. — Minthogy a vallási eszmék kifejlődése a népeknél oly törvényeket tett szükségessékké, melyeknek a társadalmi állapotok változásánál az egyházi és politikai hatalom jogait és kötelmeit kölcsönösen szabályozniok kellett, e törvényhozás ismertetése s fejtegetésével foglalkozik a második könyv, hogy ennek fo-

nalán megfigyelhessük az egyház és állam közti viszonyokat szabályzó különböző rendszerek mindenkének az idők folyamában hatását. Justinian törvényhozása már világosan meghatározta az egyház és állam közti benső szövetség rendszerét, létre hozta a két hatalom szoros egyesülését, mely egyedül válhatik az emberi társadalom valódi javára. — E vallásos politika betetőzését s teljes érvényre jutását a középkorban érte el. A religió csodás hatalma e korban tűnik ki legfényesebben. Ennek kimutatása, a vallás jótékony befolyásának rajzolása s a középkori papság ellen felhozatni szokott vádak bírálata — képezik a harmadik könyv tárgyát. — A negyedik könyv végre a modern világ állását ismerteti az egyházhoz s valláshoz, mely helyesen jelezhető e szavakkal: „Non serviam.“ A modern világ Isten ellen lázad, a modern állam nem akar Istennek szolgálni, sőt ki akarja Őt tudni mindenünnen. Ez irányzatot tüntetik fel a különböző államjogi rendszerek, melyeket szerző alaposan tárgyal; ez elszakadás eszközlésére irányul az u. n. böcsészek s felvilágosultak minden törekvése; erre törnek korunk összes liberalisai s politikai idiotái. Az utolsó fejezetben végre összefoglaltan előadja szerző a vallás jogait korunk ferde teoriái ellenében, s kifejti mind magának az államnak, mind az egyes állampolgároknak köteleit a vallás iránt, a liberalismus romboló s felforgató törekvéseivel szemben.

Ime a mű tartalma. Ha terjedtebben vázoljuk, szolgáljon mentségül, hogy olvasóinkban figyelmet kívántunk a mű iránt kelteni, melyet az méltán megérdemel. Korunk mozgalmi közepett, a szellemek mai lázas vergődése idején, valóban figyelemreméltó jelenség egy világi szerző munkája, mely a legmagasztosabb tárggyal, a vallással, ahhoz méltón foglalkozik. Valódi kath. álláspont, korrekt nézetek, tiszta, elfogulatlan szemlélődés, alapos, mélyreható vizsgálódás s józan ítéletmondás, őszinte, a szív ereihez forrott hitmeggyőződés — mint e mű szerzőjének kiváló jelességei — említhetők. A tárgghoz képest majd egyszerű történeti, majd meleg s szónokias irályt — ismét a tárgy menti ki, ha az olykor a szenvedélyességig élesül, s ha szerző néhutt érveit csipős gúny s maró sarcasmus által teszi sujtóbbakká.

A magyar fordítás a németből készült. Eljárásukat e körül fordítók előszavukban igazolják. A fordítás folyékony, magyaros s gondról tanúskodik.

Elismeréssel adózunk növendékpapjaink buzgó igyekezetének s szorgalmas munkálkodásának. Ily jeles, korszerű kath. termék kiválasztása s a körülé kifejtett gondosság bizonyossága egyszersmind lelkeségök- s példás szellemöknek is. Őszintén óhajtjuk, hogy e kiadványuk az olvasó közönség körében kedvező fogadtatásra találjon, s hogy megyei papságunk — mely, mint a pártolótágok

közzétett névjegyzékéből látható, eddig is áldozatkésznek mutatta magát — ezután is támogassa szíves pártolásával az arra érdemes e.-irod. iskolát!

Cantu Caesar Világtörténelem. Tizenhetedik könyv vagy korszak. A VII. turini olasz kiadás után összeegyeztetve a VIII. kiadással. Kiadja a Szent-István-Társulat, Eger, 1875.

Egyetlen nagybecsű munka, melylyel a Szent-István-Társulat a hazai irodalmat gazdagította s bátran állíthatjuk, hogy a fordítás s itt-ott az átdolgozás becsesebbé teszi a magyar kiadást minden más fordításoknál. Távól van tőlünk a gondolat, hogy Cantu Caesar világhírű történelmének bírálatába bocsátkozzunk, mi csak jelezni kívánjuk e munkát s az érdeklettek figyelmét rá felhívni, annál is inkább, mivel a magyar kiadás legközelebb be lesz fejezve. A társulati ügynökség a 14-ik kötet (18. korszak) második felét már megküldte az előfizetőknek. Hátra van még a 18-ik könyv, melylyel a nagy mű teljesen be lesz fejezve. De miután a 18-ik könyv is kikerült a sajtó alul, reméljük, hogy az előfizetők még ez év folytán kézhez veszik azt, s egyéb sem lesz hátra, mint a „Tárgymutató“ mely okvetlen egy kötetet fog tenni, s biztos tudomásunk szerint már ez is sajtó alá rendeztetik.

Tájékozásul megemlítjük, hogy a Szent-István-Társulat 90 ives évfolyamokra osztotta be Cantu C. világtörténelmét, egy-egy évfolyam árát 3 frt 15 krban állapítván meg. A tizenhetedik könyv második részével hét évfolyam van befejezve, s még a nyolczadikra 16 iv marad fenn, beszámítandó. — Reméljük, hogy a munka teljes befejeztével a t. Társulat e nagybecsű mű megszerzésére célszerű és könnyű módot fog találni. A jelentés és befizetés az illető tiszteleti tagoknál teljesíthető.

Kuncze Leo F. Repertorium zur Monatschrift Natur und Offenbarung, von Leo Ferd. Kuncze. O. S. B. Professor der Naturgeschichte und Bibliothekar im Erzstifte Martinsberg bei Raab. Erster Band für die Jahrgänge I—X. Raab, 1875. — Bolti ára 2 frt 20 kr.

Az „Irodalmi Szemle“ 2-ik sz. 16 és 18 lapján szólottunk röviden a Natur und Offenbarung című kitűnő folyóiratról, mely most 22-ik évi pályáját futja. Hogy e régóta fennálló tudományos folyóiratban az olvasó könnyen feitalhassa azt, amit ohajt, Kuncze Leo tanár és könyvtárnok Repertoriumot készített hozzá. Az I—X. évfolyamhoz való első kötet már megjelent, s reméljük, hogy a t. szerző használhatóvá fogja tenni a nevezett folyóirat többi évfolyamait is a Repertorium II. kötetének összeállítás- és kiadásával, amihez erőt és kitartást kívánunk, tudván, mily

fáradtságos egy Repertorium elkészítése. — A Repertorium I. kötete öt részből áll. Az első rész 21 ezer vezérszónak (A—Z-ig) tárgymutatója. A második szerzők szerint azon munkákat tartalmazza, melyek a folyóirat tiz első kötetében megemlítettek, vagy tárgyalattak. A harmadik rész azon fametszetekre utasít, melyek a kötetekben foglaltak. A negyedik táblás átnézete a 10 kötetben foglalt anyagoknak, s végre a táblás átnézetek tartalma. — Szabatos és a czélnak megfelelő Repertorium csak így lehet összeállítva, mint az előttünk fekvő Kuncze-féle. Fárasztó munkájáért szerző a tudományos világ hálijára érdemes.

Intay Vazul. „Jézus Mária élete.” A sz.-mártoni főpát jóvá-hagyásával. Pest, 1867. Ára kötetien 1 frt 10 kr.

Majd 10 éve, hogy ez épületes olvasmány elhagyta a sajtót. Azóta majdnem feledésbe ment, pedig mi az ily épületes olvasmányoknak meglehetősen szükében vagyunk, s épazért emlékszünk meg e jelen műről. Öt részben tárgyalja Jézus Krisztusnak és szüz anyjának Máriának életét, világos és könnyed nyelven, úgy hogy a kath. magyar családok asztaláról s a nép mestergerendájáról nem szabadna hiányoznia. Mennyit lendítenénk a hitélet mezején, ha ilynemű munkákat adhatnánk a kath. családok kezébe. A munka régebben jelent meg, már csak ezért is szeretnők, hogy a t. szerző árát lejjebb szállítaná; így talán még kelendősegre számíthatna, mit tiszta szívből ohajtunk!

Dr. Martin Konrad, Bischof von Paderborn. **Katechismus des römisch-katholischen Kirchenrechts.** Zweite unveränderte Auflage. Münster, 1875. 8 r. 240 lap. Ára: 1 frt. 20 kr.

A nagynevű paderborni püspök e műve még a mult nyár folytán jelent meg s rövid idő alatt két kiadást ért. Mint czime mutatja, a római katolikus egyházjogtan rövid, de tegyük hozzá — kitűnő kivonata az, mely az egész kath. egyházjogtant világos, könnyen áttekinthető rendszerben állítja szemünk elé s minden lényeges kérdést ép oly velős rövidecséggel, mint ritka szabatsággal tárgyal. Különösen érdekes az „egyház jogairól“ tárgyaló első rész, melyben szerző az egyház isteni alapjogait (joga van az egyháznak 1) önállóság, függetlenül és szabadon léteznie; 2) sajtát körében és czéljához képest szabadon, külső eszközökkel is, működnie) részletesen s nem minden tekintet nélkül a porosz májusi törvényekre fejtegeti. Megható ez igazságokat oly irónak tollából olvasni, ki épen ez igazságok bátor védelmének lón áldozatává s el most számkivetésben. A II. rész az egyházi hivatalnokokról és hivatalokról, a III-ik a ker. tan. istenítisztelet és fe-

gyelem kezeléséről szól. Azoknak, kik egyházjogtani ismereteiket valamely alkalmas compendium segélyével időszakonkint fel-felujítani igyekeznek, Martin Konrad jeles könyvét, mint e czélra kitűnően alkalmast, nyugodt lelkiismerettel ajánljuk.

Rupp Jakob. **Magyarország helyrajzi története,** fötekintettel az egyházi intézetekre vagyis a nevezetes városok, helységek s az azokban létezett egyházi intézetek, püspökmegyék szerint rendezve. Irta Rupp Jakob. Kiadta a m. tud. akad. történelmi bizottsága. III. kötet. A bácsival törv. egyesített kalocsai főegyházmege. Budapest, 1876. Ára 1 frt. 80 kr.

E 375 lapból álló nagy 8-rét kötetben tömördek történelmi adat van felhalmozva. Mint szerző mondja, a m. kir. kamarai levéltárból merített adatokat történetiróink buvárkodásának eredményével egészítette ki, hogy ekként a még nem ismert anyag napfényre jöjjön, az ismeretes emlékezete felfrissüljön. — A mű négy fejezetre van osztva. Az I. fejezet a bácsival törv. egyesített kalocsai főegyházmege 15. egyházi épületének történetét adja, u. m. Kalocsa, Bács, Ab-rám, Baja, Báth-Monostor, Béla, Bodrogmonostor, Dombó, Gajdel, Haj, Kő, Sz.-Mihály, Szabadka, Titel, Zombor.

A II. fejezet a csanádi püspökségből Csanád, Aracs, Arad, Bizere, Egres, Kalodva, Lippa, Makó, Pankota, Radna, Solymos vára, Szeged, Telki és Temesvárról emlékezik.

A III. fejezetbe a nagyváradi I. sz. püspökségből Nagyváradon kívül, Adony, Debreczen, Gyula, Kápolna, Kereki, Meszes, Szent-Jobb, és M.-Telegd van fölve.

IV. fejezet az erdélyi püspökség, Gyula-Fehérvár, Alvincz, Besztercze, Borza, Brassó, Déva, Egeres, Gyerő-Monostor, Illye és Illyevár, Kertz, Kolozsvár, Körösbánya, Nagyalu, Nagy-Szeben, Sz.-Király, Sz.-Mihály-Köve, Tövis, Vajdahunyad egyházi épületeinek történetét tartalmazza.

A függelékben a milkói és argyasi püspökségek történetét tárgyalja s végre Magyar és Erdélyországban egykor és most létező helyek és kolostorok további történetére vonatkozó, fölvilágosító toldalékat ad, s 72 ily helyre vonatkozó adatokat közöl.

Érdekes munka s főleg a történelem kedvelőinek élvezetes olvasmányul szolgálhat.

E munkát megelőző előbbi két kötet, mintegy 80 iv, míg a csekély készletben tart, 7 frt bolti ár helyett most 1 frt 50 kron kapható; az egész munka, mely a harmadik kötetel be van fejezve, 10 frt helyett 3 frt 30 kr. Különös, hogy az akademia kiadványainak ára ennyire leszállítatik. Talán lesz alkalmunk ennek okairól is szólni.

Szinnyey József. Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos **Repertoriuma.** A m. tud. akadémia megbízásából szerkesztette Sz. J. Budapest, 1876. Ára 5 frt.

A tudományos Repertoriumok elkészítése a legfárasztóbb munka, mert a gyűjtőnek száz meg száz folyóiratot, ezekre menő szak-cikket kell összejegyezgetni, rendszerezíteni, hogy a tanulmányozó hasznát vehesse. A m. tud. akadémia Szinnyeyt bizta meg e mondhatni lelket ölő munkával. Az első vaskos kötet még a múlt évben megjelent s tárgya a történet volt. Ez idén látott napvilágot a természettudományt és matematikát felölelő kötet, mely betűsoros rendben a természettudomány és matematika egyes ágainak művelőit tünteti fel s azoknak e szakokba vágó munkáit, cikkeit.

A kötet roppant anyagára nézve szolgáljon ismertetésül, hogy e kötetbe felvételre 62-féle szaklap 371 évfolyama, 369-féle folyóirat, évkönyv és naptár 2018 kötete és 123 tanintézet 498 értesítvénye, melyek összesen 46,905 czímet adtak.

Első sorban felvételre az író nevével, vagy álnévvel, azután egyes vagy több betűjeggyel megjelent cikkek gyűjteménye (összesen 34,641 czím), és csak ezek után foglalnak helyet a névtelenül irt cikkek. A könyv terjedelme azonban, mely így is 1680 tömör lap, mint a szerző mondja, nem engedte meg az utóbiak felvételét s így tehát ezen 12,264 czímre terjedő készlet egy későbbi kötetre maradt, melybe a napi és heti lapok tárczáiban megjelent cikkek is felvételnek.

Nem lesz talán érdektelen a szerző után megemlíteni azt, hogy a 34,641 czím következőleg osztható be: 4403 hazai író 25,858 cikkel, 4802 külföldi író 8783 cikkel, összesen 9205 író, 34,641 cikkel van a kötetben képviselve.

A „Repertorium“ összesen 10 kötetből fog állani, így még ily vaskos nyolcz kötetet várunk mint az eddigi kettő volt. Egyesek alig fogják megszerezhetni e munkát; azonban minden egyet és társulat könyvtára, ha csak anyagi ereje engedi, szerezze meg, mert a tanulmányozó nem nélkülözheti az ily Repertoriumot.

Francia hirlapok és folyóiratok.

Többek által felszólítottunk, hogy jó szellemű francia lapokat ajánlanánk. E kérést szívesen teljesítjük, az ajánlottak kath. szelleméről pedig jót állunk. Kivánatra készek vagyunk a tartalommal is megismertetni az érdeklődőket.

ANNALES CATHOLIQUES. Recueil hebdomadaire, — prix 12 franc par an, rue de l'Abbaye 13, à Paris.

CLOCHER. Recueil hebdomadaire, — prix 7 fr. par an, rue de Sévres 11, à Paris.

CONTEMPORAIN. Recueil mensuel, — prix 25 fr. par an, rue Cassette 29, à Paris.

CORRESPONDANT. Recueil bi-mensuel, — prix 35 fr. par an, rue de Tournon 29, à Paris.

ENSEIGNEMENT CATHOLIQUE, journal de prédicateurs. Recueil mensuel, — prix 12 fr. par an, rue Madame 60, à Paris.

LA FAMME EL LA FAMILLE et le JOURNAL DES JEUNES PERSONNES. Recueil mensuel, — prix 12 fr. par an, rue Bonaparte, 82.

LE FOYER, journal de la famille. Recueil hebdomadaire, — prix 8 fr. par an, rue Bonaparte 53, à Paris.

JOURNAL DE LA JEUNESSE, Recueil hebdomadaire, — prix 20 fr. par an, boulevard Saint-Germain, 79.

JOURNAL DE LA PREDICATION. Recueil mensuel, — prix 12 fr. par an, rue du Chereche-Midi 87, à Paris.

LA JEUNE MÈRE. Recueil mensuel, — prix 8 fr. par an, rue Garancière, 10, à Paris. Les abonnements detent du 1-er novembre.

REVUE DE L'ENSEIGNEMENT CHRETIEN. Recueil mensuel, — prix 15 fr. par an, rue de la Servie, à Nîmes, et rue François 1-er 8, à Paris.

REVUE DE SCIENCES ECCLESIASTIQUES. Recueil mensuel, — prix 12 fr. par an, rue Saint-Denis 22, à Amiens, et de l'Abbaye- St-Germain 18, à Paris.

NOUVELLE REVUE THEOLOGIQUE. Recueil paraissant tous les deux mois, — prix 6 fr. 50 c. par an, rue Bonaparte 66, à Paris.

ANNALES DE PHILOSOPHIE CHRÉTIENNE. Recueil mensuel, — prix 20 fr. par an, rue de Babylone, 30, à Paris.

ETUDIANT CATHOLIQUE. Recueil hebdomadaire, — prix 10 fr. par an, à Gand (Belgique.)

REVUE DE FRANCE. Recueil mensuel, — prix 20 fr. par an, rue de la Feuillade 3, à Paris

REVUE DES QUESTIONS HISTORIQUES. Recueil trimestriel, — prix 20 fr. par an, rue de Grenelle- St-Germain 25, à Paris.

Könyvészet.

BALLEYGUIER D. Mme. La première aube l'évangile et l'ancien testament racontés aux enfants. Nouvelle édition, remaniée et enrichie d'un grand nombre de vignettes, approuvée par plusieurs évêques. 1 beau vol. prix broché 2 fr. 50 c.

CATTIER COLLECTION. Bibliothèque choisie des écrivains Français. Bossuet,- Bourdaloue,- Fenelon,- Flechier,- Pascal,- Boileau, Raci-

ne,- Labruyère,- La Rochefoucault, etc. Le volum. à 2 fr.

DE LAMOTHE. Les deux Romes. Paris chez C. Blieriot, in 12. de 318. p. prix 3 fr.

FELIX. La paternité Pontificale, devant l'ordre social faisant suite au progrès par le christianisme. Conférences prêchées à Saint-Etienne de Toulouse. Un volume in 8. 400 pages, papier glacé. Prix. 4 fr. 50 kr,

- FELIX. Le Progrès par le christianisme. Conférences de Notre-Dame de Paris. 16 vol. in 8. Prix 64 fr. Chaque année séparément 4 frt.
- GAUME. Petit Catéchisme du Syllabus. 94 pages, in 32. chez Gaume; prix 20 cent.
- GANELLI A. Prediche diverse per quaresima e missione, publicata per cura del sacerdote A. Marcone. Genova, tip. delle Letture Cattoliche. 1875. 2. vol. in 16. pag. 392. Lira 4. 50.
- JANNET CL. Les Etats-Unis contemporains. ou les institutions, le moeurs et les idées depuis la guerre de la secession 1 v. in 18. 4 fr.
- LIBERATORE M. Dell'uomo trattato. Vol. II. Dell'anima umana. 2-a ediz. corretta ed accresciuta. Roma, tip. e lib. di A. Befani 1875. 8. pag. 406.
- NYSSSEN, curé-doyen de Stavelot. Un mot sur la danse, adressé aux pères et mères de famille et a leurs enfants, in 12, de 110 pages. Prix 1 fr.
- OLLIVIER. Nos malheurs, leurs causes, leurs remèdes. Conférences de Notre-Dame de Paris (Carém. 1871.) 1 vol. 8. Prix 3, fr 50 c.
- PAGES LÉON. La deportation et L'Abandon des Morts. Cimetière de Méry. In 8. 72. pages, Prix 50 c.
- BEÓTHI LEO. NEMZETLÉT. Tanulmány a társadalmi tudományok köréből Magyarország jelen helyzetének megvilágosítására és orvoslására. (Budapest. Atheneum) 2 ft 40 kr.
- FESSLER J. A. Geschichte von Ungarn. 2-te Aufl. bearb. von E. Klein. 16. Lief. (Leipz. Brockhaus.) 1 frt 20 kr.
- FRAKNÓI V. A magyar országgyűlések története. III. köt. (Budapest. Akademia.) 1 fr.
- HERMANN C. Die Aesthetik in ihrer Geschichte und als wissenschaftl. System. (Leipz. Fr. Fleischer.) 3 frt 60 kr.
- JUVENALIS. Decimi Junii. Satirae. In Hungaricum convertit et notis illustravit Dr. Ignat. Barna. (Bpest, Tettey N. és társa.) 2 frt 60 kr.
- MONUMENTA COMITIALIA REGNI TRANS-SYLVANIAE. Erdélyi országgyűl. emlékek tört. bevezetésekkel, szerkeszti Szilágyi S. I-ső kötet (1540—1556.) (Budapest. Akademia.) 3 frt.
- II. RÁKÓCZY FERENCZ ÖNÉLETRAJZA és egy keresztény fejedelem áhításai czimű munkája. A párisi nemz. könyvtárban őrzött eredeti kéziratból. (Budapest. Akademia.) 3 frt.
- ROLFUS & BRÄNDLE. Die Glaubens — u. Sittenlehre der kathol. Kirche 19. 20. Lief. (Einsiedeln, Gebr. Benziger.) 30 kr.
- SEPP, Jerusalem u. das heil. Land. Pilgerbuch nach Palaestina, Syrien u. Aegypten. 2. Aufl. 17—24. Lief. (Regensb. März.) 6 frt 48 kr.
- SITTENLEHRE. Die, des Talmud und der zerstör. Einfluss des Judenthums im deutschen Reiche. 2. Aufl. (Berlin. Niendorf.) 1 frt. 20 krajczár.
- STADLER, J. E. Vollständ. Heiligen-Lexikon. fortges. von J. N. Ginal. V. Bd. 1. Lief. (Augsb., Schmid.) 54 kr.
- STOLZ A. Die gekreuzigte Barmherzigkeit. (Das Leben der hl. Elisabeth.) Mi 15. Bildern. 12-o. 263. l. Ara 60 kr.
- Gr. THURZÓ GYÖRGY (Bethlenfalvi) levelei nejéhez Czobor-Szt.-Mihályi Czobor Erzsébethez. Közrebocs. id. gf. Zichy Edm. 2 köt. (Bpest, Atheneum.) 4 frt.
- UEBER DIE christliche Müttervereine. Besonders für Priester und Seelsorger. Von einem Priester des Diöcese Mainz. Kranzfelder, Augsburg 12 kr.
- ZENÓTTY. Ausgearbeitete Katechesen für die Volksschule zum Gebrauche für römisch. Katholische Katecheten, Eltern und Lehrer. Mit Approbation des bischöflichen Ordinariates. Freiburg. Herder. 8-o 5. Abtheilungen 12 frt. Jede Abtheilung wird einzeln abgegeben. I. 1 frt 20 kr. II. III. V. à 3 frt; IV. 1 frt. 80 kr.

Irodalmi vegyesek.

— Szombathy Sándor, kalocsai érsekmegyei áldozár ily czimű munkára hirdet megrendelést: „Gyakorlati hitelemző“ tanítók és hitelemzők számára, az egri elemi káté nyomán. — Mint maga a czim jelzi, e műnek czélja lesz a hitelemzés fontos munkájánál némileg segédkezet nyújtani. Az egri elemi káté minden kérdése akként lesz itt megmagyarázva, hogy a gyermekek a tárgyat könnyen megérthessék és szeressék, a hitelemzőknek pedig alkalom nyujtassék kevesebb fáradsággal köteleiknek híven megfelelni. Hogy mily terjedelmű lesz a munka előre meghatározni nem

lehet, de ára ivenként 4 krajczárnál többé nem fog kerülni. A megrendelések Szathmárra u. p. Kalocsa april közepeig küldendők. — „Erklärung des mittleren Deharbeschen Keschismus“ czimű művet Pavek Antal, györegyházmegyei áldozár magyarra fordítja. — Figyelmeztetjük a lelkész urakat Oltványi Pál legközelebb megjelenendő kézikönyvére. „Tájékoztató utmutatás a jövedelmi adónak bevétele és fellebezése iránt.“ A szerző, ki már évek óta működik a felszólamlási bizottságokban, egy oly gyakorlati könyvet akar adni a lelkészkedő papság kezébe, mely adótörvényeink s rendeleteink tömkele-

gében biztos kalauzul szolgáljon. Ajánljuk, s kérjük az előfizetési pénzt vagy megrendelést szerzőhöz Szegedre (belváros) intézni. Egy füzött példány ára 1 frt. — „Magyar írók névtára“ című irodalom-történeti munkára küldték szét a megrendelési ivatek Moenich Károly és Dr. Vukovich Sándor. Előfizetési ára 3 frt bolti ára 50 krral drágább. A megrendelések Pozsonyba Nirsch J. könyvnyomdájába, vagy Székesfehérvárt Klökner P., Popp J., és Kubik L. könyvkereskedésében eszközölhetők. — Uj irodalmi vállalat. Az Irod. Szemle 1-ső számában említettük azon hirt, hogy Tettey Nándor kiadásában „külföldi kath. theologiai könyvtár“ címen egy új vállalat fog megindítani. Most már előttünk fekszik a vállalat programja s első füzeté, Brücke Henrik „Egyház-történelem“ című magyarított műve. A „külföldi kath. theologiai könyvtár szerkesztője Zoványi Mihály s két havonként 10 iven megjelenő kötetekben az egyháztörténelem, dogmatika, biblikus tudományok, szertartástan, apologetika, patrologia, egyházjog stb. terén megjelent jelesebb munkáknak magyar nyelvre való fordítását fogja tartalmazni. A megrendelések Tettey Nándor könyvkereskedésébe,

Budapest vácezi utca küldendők. Megrendelési ár: egészévre 6 frt félévre 3 frt; egy-egy kötetre is elfogadtatik megrendelés 1 frtjával. A mű minden második hó közepe táján jelenik meg. — Tettey Nándor könyvkereskedése részéről a következő hirdetést olvassuk: „Sajtó alatt van és kéthavi füzetekben jelenik meg egy dr. Fraknoi Vilmos által szerkesztendő magyarirodalmi folyóirat, mely az újabb jelenségeket nemcsak pusztán fogja felsorolni, hanem azoknak rövid ismertetését is közölni, időközben pedig korszerű irodalmi értekezéseket tartalmazni. Előfizetési ára egész évre csekély 2 frt.“ Azt hisszük, hogy e mellett a kath. könyvészeti lapok nem lesznek fölöslegesek. — Az egyházi zeneirodalom terén annyi érdemet szerzett Zsaskovszky Endre, egy újabb, zenetörténelmi becsesel bíró munkát adott ki. Címe: *Palestrina*, a latin egyházi énekkarok gyöngyei a 16 ik száztól a legújabb korig, a sz. zenészet klasszikus s kitünőbb műveiből szemelve a kath. tanuló ifjúság, énekegyetek és a műének kedvelői számára. I. füzet 4é darab, ára 40 kr. A megrendelések szerzőnél vagy a lyc. nyomdaigazgatóságnál teendők. Egerben.

Folyóiratok.

Uj Magyar Sion. Jan. füzet. Tartalom: Claudius de la Colombiere életrajza. Rosty Kálmántól. — A magyar egyházi írók csarnoka. — Az esztergomi érseki képtár. Maszlaghy Ferencztől — A jezsuiták lelkipéztorkodása Budán. Némethy Lajostól. Irodalom és művészet. Vegyesek. (Figyelemre méltó ezikk a második, melyben a tudós szerkesztő a magyar egyházi írók életrajzának megírására és munkáik bírálatos telosrolására hívja fel azokat, kik ily adatok birtokában vannak, vagy azokhoz hozzájuthatnak. Ezt azonnal meg is kezdi jelen füzetben. Üdvözljük e nehéz munkában, s erőt, kitartást kívánunk.)

Isten Igéje. II. füzet. Öt sz. beszédet tartalmaz Gyertyaszentelő ünnepétől ötvened vasárnapig bezárólag. Ezeket kívül Schuen J. „Predigt Entwürfe“ című műve alapján, a kidolgozott beszédekkel párhuzamban rövid vázlatokat kezd adni: ily vázlat a jelen füzetben 9 foglaltatik.

Társulati értesítő mint **Jézus sz. Szívének Hirnöke.** II. t. Tartalmaz több szép vallásos költeményt. Gyakorlati útmutatásokat közöl papok és nép számára Jézus Szíve tisztelvényének terjesztése iránt, s több érdekes társulati ezikket.

Havi Füzetek. II. évf. 1. füzet. Tartalma: Toscanai emlék. Boritékán a bold. Szűz privigyei kegyképének rövid története.

Die Katholischen Missionen. II. Heft.

Inhalt: Zwei Carmelitessen-Klöster in Palästina. — Nekrologie für 1874 u. 1875. — Die Mission der Maristen in Neucaledonien. — Nachrichten aus den Missionen: Polynesien, China, Ostindien, Madagascar, Türkei. — Miscellen. — Für Missionszwecke.

Stimmen aus Maria-Laach. II. Heft.

Inhalt: Zum Centenarium Jos. von Görres. — Religion im modernen Culturlager. — J. Garrucci's Geschichte der christlichen Kunst des Alterthums. Von Adam bis Noe. Eine exegetische Studie. — Die Kaiseridee des Mittelalters. — Recensionen. — Miscellen.

Szerkesztői üzenetek.

F. J. Alkalmasnak tartjuk a legújabban megjelent „La Fede“ című lapot. (Periodico settimanale religioso, promosso dalla Società per la sanctificazione delle feste. Chiogga, tip. Brotto. Abbonamento annuo lira 1. 60.

T. P. Orosz Adám egyházi beszédei már nem kaphatók.

K. I. Igen: a „Pázmány beszédek“ második kötete annak idejére meg fog jelenni.

HIRDETÉSEK.

Egerben, a lyceumi könyvnyomdában kapható:

Jus Ecclesiasticum Catholicorum. Jos. Porubszky. Tom. I. Ára 2 frt 60. — A második kötet még nem rendeztethetett sajtó alá.

Katholikus egyházjogtan. 8. r. 160 lap. Ára 1 frt 20 kr.

Gyónócédulák (latin vagy magyar) fehér vagy szines papíron egy kőncz (ezer darab) 60 kr.

➡ Egy kőncz megrendelésénél a helynév is belenyomatik.

Anyakönyvek.

Kereszteltek anyakönyve, egy kőncz 70 kr.

Házassultak anyakönyve, egy kőncz 70 kr.

Halottak anyakönyve, egy kőncz 70 kr.

Anyakönyvi kivonatok.

Kereszteltek anyakönyvéből, egy kőncz 60 kr.

Házassultak anyakönyvéből, egy kőncz 60 kr.

Halottak anyakönyvéből, egy kőncz 60 kr.

➡ Anyakönyvek bekötve is megrendelhetők, mely esetben a kőncz-szám arányos följegyzését kérjük.

Értesítések (esaládi) a keresztelő (születési) eskető és halottas könyvekből, hivatalos minta szerint, egy kőncz 80 kr.

Megrendelési felhívás ily ezimű munkára:

SZELLEMI KINCSTÁR

melyet bibliai adatok- és példákbl egyház-atyák és pogánybölesek munkáiból, magyar költők műveiből, történeti adatokból stb. összeállított:

Ihász Gilbert, esorna-premontrei kanonok.

A velős mondatok, arany gondolatok, melyek az egyház-atyák és pogány bölesek munkáit fűszerezik, ugyan-annyi szellemi kincsek.

De a kincs csak használva kincs.

Kedves szolgálatot véltem tehát tenni a magyar-, különösen pedig az egyház-irodalomnak egy oly terjedelmesebb latin mű magyartásával, mely ezen kincseket egyes cikkek alatt egybegyűjtve használhatókká teszi.

A latin mű, melynek czíme: **Polyanthea nova**, hoc est: opus svavissimis floribus celebriorum sententiarum refertum stb. Frankfurtban jelent meg 1607-ben, és úgy szólván egész Encyclopaedia.

A latin szöveget azonban nem követtem szolgailag: az egyház-atyák és bölesek állítmányából, az elmés mondatokból, hasonlatokból és mesékből csak a jelesebbeket szemeltem ki, több helyütt hozzá adásokkal bővíttem, a latin költők helyett magyar költők műveiből vettem fel alkalmas idézeteket, sőt változatosság kedvéért az adományjteményeket is felhasználtam.

Minden cikk után idézem az apostoli szék által jóvá hagyott **Bartakovics**-féle kiadás szerint a szent-írás azon helyeit, melyek a cikkre vonatkoznak: a cikkeket felvilágosítom bibliai példákkal, egyház-atyák és pogány bölesek jeles mondataival, hasonlatokkal, több helyütt magyar költők műveiből kiszemelt idézetekkel, a történetből válogatott adatokkal, s tanulságos mesékkel és adomákkal is élénkítem.

A munka, mely kéziratban, tömött írással, mintegy 350 ivre terjed, nagy 8-adrét (Cantu) alakban, 10 ives füzetekben fog megjelenni Egerben, az érseki lyceum könyvnyomó intézetében.

Egy-egy füzet ára 1 frt o. é.

Mihelyt annyi megrendelés érkezik be, mennyi a nyomtatás költségei fedezésére szükséges, az 1-ső füzet nyomtatását azonnal megkezdem: az első füzet után pedig minden másfél hónapban egy-egy füzet, vagyis évnegyvedenkint két-két füzet fog megjelenni.

A megrendeléseket marc. 31-ig kérem beküldeni, hogy a nyomtatandó példányok iránt magamat tájékozhasssam.

Nyolcz egyszerre megrendelt példány után egy tiszteletpéldánnyal szolgálók.

Azoknak, kik az egyes füzetek árát előlegesen beküldik, *bérmentve*, a megrendelőknék pedig *postai utánvét*tel fogom a füzeteket megküldeni.

A megrendelést, valamint az egyes füzetek ára előleges beküldését is, mely posta-utalvánnyal csak 5 kr-ba kerül, Egerben, nt. **Luga László** nyomda-igazgató- vagy **Ihász Gábor** főszentszéki tanácsos urakhoz kérem czimeztetni.

Kelt Egerben, 1876. febr. 15-én.

Ihász Gilbert, s. k.
esorna-premontrei kanonok.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEK.

Az „Irodalmi szemle“ egy évfolyama, 12 sűrűn nyomtatott iven, egy vagy félivenkint fog megjelenni, úgy beosztva, hogy minden hónapra egy-egy ív essék.

Egy évfolyam előfizetési díja, postai szállítással együtt 1 frt 20 kr. — Előfizetéseket csak egészévre fogadhatunk el.

Az „Egri egyházmegyei közlöny“ előfizetői, mellékletül ingyen fogják kapni az „Irodalmi szemle“ egész évi folyamát: a „Népujság“ egészéves előfizetői pedig kedvezményből 60 krért rendelhetik meg.

HIRDETÉSEK

következőleg számíttatnak:

Egy egész oldal (két hasáb) . . . 6 frt
Féloldal . . . . . 3 „
Negyedoldal . . . . . 1 „ 50 kr.

Kisebb hirdetéseknel egy kétszer hasábozott petitsor vagy ennek megfelelő tér 6 krral számítatik.

Minden egyes hirdetés után 30 kr kincstári illeték fizetendő. Többször hirdetők % leengedésben részesíttetnek.

A hirdetési díjak előlegesen küldendők be.

TARTALOM:

Ujabb vallásköltészetünkről.	Dr. Martin Konrad, Katechismus	Könyvészet.
Szemle: Dr. Bohl J. A vallás,	d. röm. kath. Kirchenrechts.	Irodalmi vegyesek.
politikai és jogi szempontból.	Rupp J. Magyarország helyrajzi	Folyóiratok.
Cantu C. Világtörténelem.	története.	Szerkesztői üzenetek.
Kunze L. Repertorium.	Szinnyey J. Repertorium.	Hirdetések.
Intay V. Jézus Mária élete.	Franzia hírlapok és folyóiratok.	Előfizetési föltételek.

A megrendelések teljesítésére ajánlja magát **Szolcsányi Gyula**, könyvkereskedő Egerben.

Nyomatott az érseki-lyceum könyvnyomdájában, Egerben, 1876.